

Кінець весни

Весна — час, коли все прокидається від зимового анабіозу, коли пробиваються перші пагони і квіти. А ще — період загострення алергій, авітамінозу, адаптації до нового температурного режиму. Сезон передчуттів, надій і ініціатив, а також незрілості й нестабільності. І, як і будь-який відтинок в замкненому циклі пір року, цей час зрештою закінчується. Кожна весна — холодна чи тепла, дощова чи сонячна неминуче змінюється літом — періодом плідної зрілості.

Момент знайомства і першої співпраці Олега Тістола та Сергія Святченка наприкінці 80-х — масштабні молодіжні виставки у передчутті падіння залізної завіси, час зародження сучасного українського мистецтва, початок культурної весни. У 1990-му, напередодні краху СРСР, Сергій Святченко виїжджає жити й працювати до Данії і від того моменту дві могутні художні індивідуальності діють у різних просторах, але в певному сенсі — в одному вимірі. Святченко розвиває колажні практики, виробивши власний мінімалістичний метод під назвою *less-collage*, де здійснює найнесподіваніші сюрреальні поєднання. Тістол займається роботою зі стереотипами і колажуванням сенсів у масштабних проектах, як сольних, так і в рамках програми “Нацпром” (спільно з Миколою Маценком). Наступна зустріч Святченка і Тістола, що відбулася через три десятиліття після буремних “перебудовних” років, припала на часи також переломні — не лише для пострадянського простору, але й для Європи та світу в цілому.

Зустрівшись сьогодні, художники співставляють власне бачення культурних процесів, соціальних трансформацій, етичних цінностей і естетичних канонів, зіставляють свої багатовимірні художні світи, що складаються з безлічі елементів. Митці спрямовують свою оптику в бік майбутнього, в напрямку змін, що відбуваються, й тих, що ще відбудуться. Вони стверджують, що настав час говорити про глобальні сенси, і сьогодні їх осмислення має йти від людей, котрі займаються культурними практиками — це не можна делегувати нікому іншому.

Проект “Кінець весни” автори розглядають перш за все як набір ідей, масив ескізів, що можуть ставати основою для масштабних монументальних об’єктів, архітектури, проростаючи в життя міста. Проект із трансформації

середовища існування, реалізований у формі виставки — зрозумілій, звичній, зручній. Звичними є й самі артефакти, але їх несподівані комбінації — запрошення до дискусії, насамперед естетичної. Поєднуючи концептуальне й естетичне, художники формують свій маніфест візуального сприйняття. Позачасове, фундаментальне в образах і темах переплітається з елементами моди, маркерами плинної сучасності, трансцендентне перетинається з іманентним, вертикаль — з горизонталлю, утворюючи універсальну систему координат, в якій розгортається висловлювання, виходячи за межі суто художнього.

Автори проекту пропонують переосмислити традиційне значення слова “художник”, розширивши роль діяча культури до агента з генерації сенсів і формування життєвого простору. Натхненні цією думкою, Тістол і Святченко проголосили ідею створення “Кола української модернізації”. Україну художники розглядають як територію, котра з одного боку відчайдушно потребує оновлення, при цьому не вимагаючи для створення нового руйнації попереднього — “територія вимушеного серйозного естетичного прориву”. З іншого — як територію, що з історичних причин не пройшла повноцінно шлях модернізму, котрий, на думку митців, неминуче варто пройти в тій чи іншій формі.

Одну з ідей проекту Тістол і Святченко висловлюють через його “робочу” назву — “Повернення до блудного сина”. У іронічно-символічній відсилці до біблійної притчі та знаменитого твору Рембрандта художники міняють місцями ролі героїв (персонажів), традиційно для себе вилучаючи сюжет із первинного контексту і поміщаючи в новий. Тут присутня алюзія як на особисті історії авторів, так і на хід культурного процесу, котрий потребує ревізії й осмислення з різних точок зору. Подібні методи застосовували Тістол і Реунов наприкінці 80-х у “Вольовій грані національного постеклектизму”, але сьогодні підхід реалізується на новому рівні — інструментарій, як змістовний, так і суто візуальний стає більш вивіреним, точним, лаконічним. Проект перетворюється на тотальний колаж у дусі *less*, але із додаванням “*something more*”. Автори говорять: “30 років тому ніхто з нас не міг це зробити, бо все було тільки на рівні почуттів і потягу до створення чогось нового. А тепер вже можна, зібравшись разом, поговорити, на що це все схоже і куди може рухатись.